

วิเคราะห์นโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ต : ผลกระทบต่อเศรษฐกิจฐานราก
และความยั่งยืนทางการคลัง*

ANALYSIS OF THE DIGITAL WALLET POLICY : IMPLICATIONS FOR GRASSROOTS
ECONOMY AND FISCAL SUSTAINABILITY

ยีนยง รักพวงทอง

Yunyong Rakphuangthong

กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์

Kampanart Wongwatthanaphong

รัฐสิทธิ์ อุ่นเจริญ

Ratasit Ouncharoen

วันทนา ศรีอาวุธ

Wantana Sriawut

รัชดาภรณ์ อำนวยศิลป์

Ratchadaporn Amnuaisin

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ประเทศไทย

Master of Public Administration Program, Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

E-mail: 16wantana@gmail.com

บทคัดย่อ

นโยบาย “เงินดิจิทัลวอลเล็ต” เป็นมาตรการทางเศรษฐกิจที่รัฐบาลไทยประกาศใช้ภายหลังวิกฤตโควิด-19 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจทั้งในระดับมหภาคและระดับฐานราก ผ่านการเพิ่มการหมุนเวียนของเงินในระบบ เผยแพร่เม็ดเงินสู่ทุกภูมิภาค เพื่อส่งเสริมการบริโภค การสร้างรายได้ และการขยายโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย ผลการวิเคราะห์ชี้ว่านโยบายดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการเพิ่มกำลังซื้อในพื้นที่ท้องถิ่น สนับสนุนรายได้ของธุรกิจขนาดเล็ก และฟื้นฟูความเชื่อมั่นของผู้บริโภคในช่วงภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว อย่างไรก็ตาม นโยบายนี้ยังเผชิญข้อจำกัดที่สำคัญ ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลในพื้นที่ห่างไกล ความเสี่ยงจากการพึ่งพิงความช่วยเหลือจากภาครัฐในระยะยาว และภาระทางการคลังที่อาจกระทบต่อเสถียรภาพเศรษฐกิจ นอกจากนี้ การศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรการในต่างประเทศ ญี่ปุ่น ไต้หวัน เกาหลีใต้ แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ของนโยบายขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจึงควรให้ความสำคัญกับการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ติดตามและประเมินผลต่อเนื่อง ส่งเสริมความรู้ทางการเงินควบคู่กับการใช้เทคโนโลยี และบูรณาการนโยบายเข้ากับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสร้างความยั่งยืนของเศรษฐกิจในระยะยาว

คำสำคัญ: เงินดิจิทัลวอลเล็ต, เศรษฐกิจฐานราก, ความยั่งยืนทางการคลัง

Abstract

The “Digital Wallet” policy represents an economic measure introduced by the Thai government in the post-COVID-19 period with the objective of stimulating both macroeconomic activity and grassroots-level development. The policy aims to increase monetary circulation across all regions, promote consumption, generate income, and expand economic opportunities for citizens and small-scale enterprises. The analysis indicates that this measure has played a significant role in boosting local purchasing power, supporting small business revenues, and restoring consumer confidence during a period of economic slowdown. However, the policy faces notable challenges, including disparities in digital technology accessibility in remote rural areas, potential risks of long-term dependency on government assistance, and fiscal burdens that may undermine economic stability. Comparative analysis with similar measures in countries such as Japan, Taiwan, and South Korea demonstrates that the effectiveness of such policies depends largely on efficient policy management. Consequently, policy recommendations should emphasize precise targeting of beneficiaries, the establishment of continuous monitoring and evaluation mechanisms, the promotion of financial literacy alongside digital adoption, and the integration of the policy into broader infrastructure development strategies to ensure sustainable long-term economic growth.

Keywords: Digital Wallet, Grassroots Economy, Fiscal Sustainability

บทนำ

นโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ต ถือเป็นหนึ่งในมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของรัฐบาลไทย (Policy Watch, 2567) ภายหลังจากวิกฤตโควิด-19 โดยมีเป้าหมายหลักในการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ประชาชนผ่านการแจกเงินดิจิทัลมูลค่า 10,000 บาท/คน ครอบคลุมประชาชน 50 ล้านคน คิดเป็นงบประมาณกว่า 500,000 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 3.2 ของ GDP ซึ่งถือเป็นการใช้จ่ายภาครัฐขนาดใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ไทย ทำให้เกิดการถกเถียงถึงความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณจำนวนมหาศาล ผลกระทบต่อหนี้สาธารณะที่อาจเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 64.21 เป็นร้อยละ 67 ของ GDP (สำนักงานหนี้สาธารณะ, 2568) และความเสี่ยงต่อเสถียรภาพทางการคลังในระยะยาว โดยเฉพาะเมื่อตัวคูณทางการคลัง (Fiscal Multiplier) คาดว่าจะอยู่ที่เพียง 0.4 - 0.947 หมายความว่าทุก 1 บาท ที่รัฐใช้จ่ายสร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจได้ไม่ถึง 1 บาท (ธราธร รัตนนฤมิตร และคณะ, 2566)

ประเทศไทยนำนโยบายโอนเงินผ่านระบบเงินดิจิทัลมาใช้ เพราะต้องการกระตุ้นแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่ซบเซาจากผลกระทบของการแพร่ระบาดโควิด-19 ที่ส่งผลให้เศรษฐกิจหดตัวอย่างรุนแรง โดยเฉพาะในภาคการท่องเที่ยวและบริการ และพึ่งพาการส่งออกถึงร้อยละ 69 ของเศรษฐกิจไทย นอกจากนี้ ปัญหาหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูงภาระดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้นยังบั่นทอนกำลังซื้อของประชาชน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2567) รัฐบาลมองว่าการอัดฉีดเงินดิจิทัลโดยตรงสามารถกระตุ้นการบริโภคได้รวดเร็ว อิงจากความสำเร็จของโครงการก่อนหน้า เช่น เราชนะ คนละครึ่ง

และยังใช้ยิ่งได้ ซึ่งใช้เงินรวมกว่า 1 ล้านล้านบาท อีกทั้งส่งเสริมการก้าวสู่สังคมไร้เงินสด (Cashless Society) และ เศรษฐกิจดิจิทัล อย่างไรก็ตาม นโยบายนี้ยังสร้างข้อถกเถียง ฝ่ายสนับสนุนเห็นว่าช่วยเศรษฐกิจฐานรากและ ผู้มีรายได้น้อย ขณะที่ฝ่ายคัดค้านมองว่าเป็นมาตรการประชานิยมที่ไม่ยั่งยืนและไม่แก้ปัญหาเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจไทย (ทีปกร จิริฐิติกุลชัย, 2567) ผู้มีส่วนได้เสียที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ประชาชนผู้รับเงิน ร้านค้าในระบบดิจิทัล ธุรกิจ SMEs ผู้เสียภาษี และคนรุ่นอนาคตที่ต้องแบกรับภาระหนี้สาธารณะ รวมถึงสถาบันการเงินที่ต้องรองรับ ระบบการชำระเงินดิจิทัลที่เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด

นโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ตมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อทิศทางเศรษฐกิจไทยในอนาคต เนื่องจากไม่เพียงแต่เป็น มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่ยังเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในการผลักดันประเทศเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (ชญาพัฒน์ เลิศอำนาจกิจเสรี, 2565) การทำความเข้าใจผลกระทบที่แท้จริงของนโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ตเป็นสิ่งจำเป็น ต่อ การกำหนดทิศทางนโยบายการคลังที่เหมาะสม โดยเฉพาะในบริบทที่ประเทศไทยเผชิญความท้าทาย เช่น สังคมสูงวัย การแข่งขันทางเศรษฐกิจภูมิภาค และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี บทความนี้มุ่งวิเคราะห์นโยบายใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจฐานราก โดยพิจารณาการกระจายเม็ดเงิน พฤติกรรมการบริโภค และผลต่อธุรกิจ ขนาดเล็ก (2) ความยั่งยืนทางการคลัง โดยวิเคราะห์ภาระหนี้สาธารณะ ความเสี่ยงต่ออันดับเครดิต และการ เบียดเบียนงบประมาณ และ (3) บทเรียนจากต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ไต้หวัน และเกาหลีใต้ เพื่อปรับใช้กับบริบท ไทย การวิเคราะห์เชิงลึกเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม เศรษฐกิจฐานราก และความยั่งยืนทางการคลัง พร้อมประเมิน ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการ ความปลอดภัยไซเบอร์ และความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการ ตัดสินใจเชิงนโยบายอย่างมีข้อมูลและแม่นยำ

การทบทวนแนวคิดในการวิเคราะห์ผลกระทบนโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ต

การวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ตต้องอาศัยกรอบแนวคิดทางวิชาการที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ครอบคลุมและรอบด้าน โดยเริ่มจากวิวัฒนาการ พื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับดิจิทัลวอลเล็ต ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง แนวคิดนโยบายการคลัง ไปจนถึงมิติด้านพฤติกรรมและเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งทั้งหมด นี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำความเข้าใจผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากนโยบายดังกล่าว

2.1 แนวคิดพื้นฐานของดิจิทัลวอลเล็ต ดิจิทัลวอลเล็ตเกิดจากการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเงิน (fintech) เพื่อให้ธุรกรรมทางการเงินสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยขึ้น โดยผู้ใช้สามารถจัดเก็บข้อมูลและทำธุรกรรมผ่านอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ การพัฒนานี้เชื่อมโยงกับวิวัฒนาการของโทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต และนวัตกรรมการเข้ารหัสข้อมูล ซึ่งเอื้อต่อการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย (Kazan & Damsgaard, 2016) ช่วงปลาย ทศวรรษปี 1990 และต้นทศวรรษปี 2000 อีคอมเมิร์ซ (E-Commerce) เข้ามามีบทบาทสำคัญ จำเป็นต้องมีวิธีการ ชำระเงินออนไลน์ที่ปลอดภัย PayPal มีส่วนอย่างมากที่ทำให้แนวคิดนี้เป็นที่นิยม โดยให้ผู้ใช้สามารถเชื่อมโยงบัญชี ธนาคารและบัตรเครดิตเข้ากับระบบออนไลน์เพื่อให้ซื้อสินค้าหรือบริการง่ายขึ้น (Au & Kauffman, 2008) ช่วงกลาง ทศวรรษ 2010 การแพร่หลายของสมาร์ทโฟน การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่ดีขึ้น และแอปพลิเคชันธนาคารบนมือถือ ส่งเสริมให้ดิจิทัลวอลเล็ตได้รับความนิยมทั่วโลก ระบบอย่าง Apple Pay, Google Wallet และแอปฟินเทคต่าง ๆ ปฏิวัติการจัดเก็บและทำธุรกรรมทางการเงิน โดยเน้นความสะดวก รวดเร็ว และความปลอดภัยสูง ผ่านการเข้ารหัส การสร้างโทเคน และการตรวจสอบทางชีวภาพ เพื่อลดความเสี่ยงจากการฉ้อโกง การขโมยข้อมูล และปกป้อง ข้อมูลทางการเงินของผู้ใช้ (Kazan et al, 2016; ศตวรรษ ชาญญาณนท์ และคณะ, 2567)

2.2 ทฤษฎีฐานของดิจิทัลวอลเล็ต (Theories underlying digital wallets) โดยเน้นที่การเพิ่มประสิทธิภาพ การทำธุรกรรม ลดความเสี่ยงการจัดการเงินสดและปรับปรุงการเข้าถึงบริการทางการเงิน (1) ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ต้นทุนการทำธุรกรรม (TCE) ได้ตั้งสมมติฐานเงินดิจิทัลวอลเล็ตช่วยลดต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางการเงินแบบดั้งเดิม ดิจิทัลวอลเล็ตช่วยปรับกระบวนการชำระเงินให้คล่องตัวขึ้น ไม่จำเป็นต้องใช้เงินสด ลดเวลา และสะดวกยิ่งขึ้น (Williamson, 1981) (2) ทฤษฎีการจัดการความเสี่ยง กล่าวถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการพกและใช้เงินสด ดิจิทัลวอลเล็ตบรรเทาความเสี่ยง โดยจัดเก็บเงินในระบบอิเล็กทรอนิกส์และเสนอการป้องกันผ่านการเข้ารหัสและการตรวจสอบทางชีวภาพ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการเข้ารหัสช่วยให้การจัดการข้อมูลและธุรกรรมทางการเงินมีความปลอดภัย งานศึกษา Rivest et al (1978) กล่าวถึงการใช้เทคโนโลยีการเข้ารหัสและโทเคน ดิจิทัลวอลเล็ตจึงปลอดภัยสำหรับผู้ใช้ในการทำธุรกรรม มั่นใจได้ว่าข้อมูลส่วนบุคคล ได้รับการปกป้องจากการฉ้อโกงและการโจรกรรม ช่วยเพิ่มความมั่นใจและลดความเสี่ยงโดยธรรมชาติในการจัดการเงินสดได้อย่างมาก (3) ทฤษฎีความน่าเชื่อถือ ผู้ใช้มีแนวโน้มที่จะนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาวอลเล็ตมาใช้มากขึ้นเมื่อพวกเขาเชื่อว่าระบบนั้นเชื่อถือได้และปลอดภัย ดิจิทัลวอลเล็ตสร้างความไว้วางใจให้กับผู้ใช้ผ่านการผสมรวมระบบการจัดการข้อมูลที่ปลอดภัยและอินเทอร์เฟซ (interface) ที่ใช้งานง่าย ซึ่งให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย (Gefen et al., 2003) ความไว้วางใจในดิจิทัลวอลเล็ตได้รับการเสริมสร้างด้วยการสนับสนุนที่แข็งแกร่งจากสถาบันต่าง ๆ เช่น ธนาคาร สถาบันการเงิน และบริษัทเทคโนโลยีที่เชื่อถือได้ การรับรองความปลอดภัยและความน่าเชื่อถือของธุรกรรมดิจิทัล ทำให้ดิจิทัลวอลเล็ตถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้น (4) ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม (Behavioral Economics) เป็นการผสมกันระหว่างความรู้ด้านจิตวิทยากับหลักการทางเศรษฐศาสตร์บนความเชื่อที่ว่ามนุษย์ไม่ได้ตัดสินใจอย่างเป็นเหตุเป็นผล (rational) และถูกต้องเหมาะสม (optimal) ทั้งหมด แต่มีเรื่องอื่น ๆ ที่มาจากความเชื่อส่วนตัวและอิทธิพลของสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ เช่น ความลำเอียง อารมณ์ ความมั่นใจ การแห่ทำตาม เป็นต้น หลักวิทยาศาสตร์ได้แบ่งการทำงานของสมองมนุษย์ออกเป็น 2 ด้าน (1) ด้านอารมณ์ที่มักใช้งานในการตัดสินใจที่รวดเร็ว (2) ด้านเหตุผลที่มักใช้ในการตัดสินใจที่ไตร่ตรองลึกซึ้ง ทฤษฎีนี้มองว่ามนุษย์ไม่ได้สมบูรณ์แบบ ควบคุมตัวเองได้ดี ยึดมั่นในเป้าหมายอย่างเข้มแข็ง มนุษย์อ่อนไหว การจะเข้าใจความเป็นมนุษย์ ในทางเศรษฐศาสตร์ต้องใส่ใจปัจจัยด้านพฤติกรรมที่คาดเดาไม่ได้ของมนุษย์เข้าไปด้วย เพื่อออกแบบนโยบายของภาครัฐจะได้เป็นไปอย่างถูกต้อง (Salmonbooks, 2564) เศรษฐศาสตร์พฤติกรรมได้รับความสนใจในการออกแบบนโยบายเงินดิจิทัลในประเทศไทย โดยเฉพาะการส่งเสริมการใช้สกุลเงินดิจิทัลของธนาคารกลาง (CBDC) เพิ่มประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและการเข้าถึงบริการทางการเงินของประชาชน โดยการใช้เทคนิคทฤษฎี Nudge เป็นแนวคิดที่เชื่อว่าคนเราจะเลือกทางเลือกเชิงบวกเมื่อได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง มีสิ่งจูงใจเป็นการกระตุ้นพฤติกรรมโดยไม่ใช้การบังคับ ถือเป็นกลยุทธ์ที่ได้รับความนิยม (Rivest et al., 1978)

2.3 แนวคิดนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจและตัวคูณทางการคลัง นโยบายการคลังเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาล ในการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยใช้ “ตัวคูณทางการคลัง” (fiscal multiplier) ประเมินประสิทธิภาพ ซึ่งแสดงอัตราส่วน ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศกับการใช้จ่ายภาครัฐ ค่าตัวคูณมากกว่าหนึ่งหมายถึงรัฐ ใช้จ่ายมีผลทางเศรษฐกิจสูงกว่ามูลค่าที่จ่าย หากน้อยกว่าหนึ่ง ผลลัพธ์จะต่ำกว่าต้นทุนที่รัฐลงทุน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2567) การอัดฉีดเงินเข้าสู่ระบบจะเพิ่มกำลังซื้อ กระตุ้นธุรกิจ เกิดการจ้างงาน และนำไปสู่การใช้จ่าย ในรอบถัดไป ซึ่งสร้างผลกระทบเชิงบวกแบบลูกโซ่ต่อระบบเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม หากการใช้จ่ายไม่มีประสิทธิภาพ หรือเกิด “crowding out effect” เช่น การเบียดเบียนการลงทุนภาคเอกชน หรือนำไปสู่ดอกเบี้ยที่สูงขึ้น ก็อาจทำให้ ตัวคูณมีค่าน้อยลง กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) พบว่า ค่าตัวคูณทางการคลังในประเทศพัฒนา มีค่าประมาณ

0.3–1.2 ขณะที่ประเทศไทย KKP Research ประเมินค่าดังกล่าวไว้ที่ 0.4 สะท้อนว่าการใช้จ่ายของรัฐ 1 บาท สร้างรายได้เพียง 0.4 บาท เนื่องจากประชาชนบางส่วนไม่นำเงินไปใช้ทันที หรือใช้ซื้อสินค้านำเข้า (ธราธร รัตนนฤมิตร และคณะ, 2566) สำนักงานงบประมาณรัฐสภาไทย ประเมินค่าตัวคูณไว้ที่ 0.947 ส่วนกรณีการโอนเงินให้ประชาชนไม่มีผลต่อการผลิตและจ้างงานโดยตรง มีค่าตัวคูณเพียง 0.4 เช่นเดียวกับที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประมาณไว้

2.5 แนวคิดระบบเศรษฐกิจฐานราก เป็นระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยชุมชนท้องถิ่น เน้นการพึ่งพาตนเอง การช่วยเหลือเกื้อกูล และยึดหลักคุณธรรม เป็นกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน (Sriwichailamphun, 2013) แนวทางเศรษฐกิจฐานรากควรมีการจัดการโดยคนในพื้นที่อย่างครบวงจร ตั้งแต่การผลิต แปรรูป การตลาด การบริการ ตลอดจนการจัดตั้งทุนหรือกองทุนชุมชนเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Phromphakphing, 2012; พระครูใบฎีกาอภิชาติ พรสุทธิชัยพงศ์ และคณะ, 2565) กลุ่มเป้าหมายเศรษฐกิจฐานราก เช่น เกษตรกร ผู้ใช้แรงงาน SMEs และกลุ่มเปราะบาง แม้เข้าถึงทรัพยากรจำกัด แต่มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ผลิต แรงงาน และผู้บริโภค การเข้าถึงทุน ตลาด และโอกาสทางเศรษฐกิจช่วยกระตุ้นอุปสงค์ ลดความเหลื่อมล้ำ ขยายกิจกรรมเศรษฐกิจท้องถิ่น นโยบายเงินดิจิทัลที่ลดอัตราดอกเบี้ยเพิ่มรายได้และกำลังซื้อระยะสั้น แต่ควรเสริมด้วยมาตรการพัฒนาอาชีพ เพิ่มทักษะ และสนับสนุนธุรกิจชุมชน เช่น กองทุนเกษตรกร เศรษฐกิจชายแดน และสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ เพื่อสร้างผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและลึกซึ้ง

2.6 แนวคิดความยั่งยืนทางการคลัง เน้นความสมดุลระหว่างการใช้จ่ายภาครัฐปัจจุบันกับความสามารถในการรักษาเสถียรภาพการคลังในระยะยาว รัฐไม่ควรมุ่งเพียงการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้น ต้องคำนึงถึงวินัยทางการคลัง การบริหารหนี้สาธารณะอย่างรอบคอบ และการควบคุมการใช้จ่ายให้สอดคล้องกับรายได้ของรัฐ จากข้อมูล ณ ก.พ. 68 หนี้สาธารณะของประเทศไทยอยู่ที่ 12 ล้านล้านบาท หรือร้อยละ 64.21 ของ GDP (สำนักงานหนี้สาธารณะ, 2568) แม้หนี้สาธารณะยังไม่เกินกรอบร้อยละ 70 แต่แนวโน้มการเพิ่มขึ้นโดยไม่มีมาตรการจำกัดเพียงพอ อาจกระทบความสามารถชำระหนี้ ความเชื่อมั่นนักลงทุน และอันดับความน่าเชื่อถือของประเทศ ภาระผูกพันในอนาคต เช่น สวัสดิการผู้สูงอายุ กองทุนประกันสังคม และโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ ยังจำกัดขอบเขตการลงทุนของรัฐ การประเมินผลกระทบของนโยบายเงินดิจิทัลที่ลดอัตราดอกเบี้ยจึงควรพิจารณาทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน เช่น การบริโภคครัวเรือน การจ้างงาน GDP รายภูมิภาค อัตราหนี้สาธารณะต่อ GDP และภาระดอกเบี้ยต่อรายได้ พร้อมอิงข้อมูลจากหน่วยงานวิจัย เช่น สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) เพื่อให้การกำหนดนโยบายครบถ้วนและยั่งยืน ทั้งกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากและเสริมความมั่นคงทางการคลัง

2.7 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและการก้าวสู่เศรษฐกิจดิจิทัล การดำเนินนโยบายเงินดิจิทัลที่ลดอัตราดอกเบี้ยเชื่อมโยงกับแนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) ซึ่งเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากศักยภาพเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีอินเทอร์เน็ตเป็นปัจจัยสำคัญสามารถนำไปใช้ในขอบเขตที่หลากหลาย เช่น การค้าปลีก การขนส่ง การศึกษา การบริการทางการเงิน จึงเป็นเศรษฐกิจที่กำลังพัฒนาและมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในระบบเศรษฐกิจทั้งหมด (ชญาพัฒน์ เลิศอำนาจกิจเสรี, 2565) ธนาคารแห่งประเทศไทย (2567) ชี้ให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ Application Programming Interface (API) ในการพัฒนาระบบการเงินดิจิทัล ซึ่งช่วยให้โปรแกรมซอฟต์แวร์ต่าง ๆ สามารถโต้ตอบกันได้โดยแลกเปลี่ยนข้อมูลที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการดำเนินการบางอย่าง เช่น การทำธุรกรรมในซอฟต์แวร์ การจัดการการเงินที่เชื่อมต่าระบบต่าง ๆ เพื่อแบ่งปันข้อมูลเงินสดและดำเนินการจัดการเงินสด รวมถึงกระบวนการ (work flow) การชำระเงินโดยอัตโนมัติและเรียลไทม์

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจฐานราก

เศรษฐกิจฐานรากเป็นระบบเศรษฐกิจที่ตั้งอยู่บนศักยภาพของชุมชน เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม วิถีชีวิต และทุนทางธรรมชาติและสังคม โดยเกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการผลิต บริโภค แลกเปลี่ยน และ

กระจายผลประโยชน์ (กรมการพัฒนาชุมชน) รัฐบาลจึงใช้มาตรการเงินดิจิทัลที่วอลเล็ตเพื่อเพิ่มกำลังซื้อและส่งเสริมการหมุนเวียนเงินภายในชุมชน บทความนี้มุ่งวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายต่อเศรษฐกิจฐานราก ดังนี้

3.1 การกระจายเม็ดเงินสู่ระบบเศรษฐกิจฐานราก ทั้งภาคการผลิต จำหน่าย ภาคการท่องเที่ยว เกษตรกร รัฐบาลมองว่านโยบายดิจิทัลเป็นการกระตุ้นกำลังซื้อที่ทำให้เกิดการลงทุนใหม่ ๆ และเกิดการใช้จ่ายใช้สอย มีการจ้างงานและผลิตใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เป็นจุดแรกที่รัฐบาลจะกระตุ้นเศรษฐกิจให้เติบโตขึ้น และรัฐบาลก็จะมีมาตรการอื่นเข้าไปช่วยเสริมให้เกิดการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ (Spring news, 2024) นโยบายเงินดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นการบริโภคโดยเฉพาะในชนบท ช่วยให้เงินหมุนเวียนภายในชุมชน สนับสนุนรายได้ร้านค้าขนาดเล็ก ขนาดกลาง และวิสาหกิจชุมชน พร้อมเปิดโอกาสให้รัฐติดตามพฤติกรรมค่าใช้จ่ายเพื่อวางแผนนโยบายเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3.2 การบริโภคของครัวเรือน เงินดิจิทัลช่วยเสริมกำลังซื้อของครัวเรือนในระยะสั้น โดยเฉพาะช่วงที่เศรษฐกิจชะลอตัว ประชาชนมักใช้จ่ายในสินค้าจำเป็น เช่น อาหาร ของใช้ประจำวัน และบริการพื้นฐาน ซึ่งช่วยรักษาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงจากพฤติกรรมทางการเงิน เช่น การใช้จ่ายเกินตัวหรือการก่อหนี้ที่ไม่จำเป็น ยังคงเป็นปัจจัยที่ต้องเฝ้าระวัง หอการค้าไทยระบุว่าหนี้ครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นบางส่วนมาจากการกู้เพื่อการลงทุน ประกอบอาชีพ ซื้อสินค้าหรือสินทรัพย์คงทน เช่น บ้านและรถ ซึ่งอาจไม่ก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจโดยตรง แต่รัฐบาลควรแยกประเภทหนี้อย่างชัดเจนเพื่อกำหนดมาตรการแก้ไขที่ตรงจุด พร้อมส่งเสริมวินัยทางการเงินการออม และให้คำปรึกษาผ่านกลไกในระดับชุมชน นอกจากนี้ การกระตุ้นเศรษฐกิจโดยรวดเร็วยังจำเป็นเพื่อเสริมสร้างการเติบโตและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม

3.3 ผลกระทบต่อธุรกิจขนาดเล็กและร้านค้าในชุมชน ธุรกิจขนาดเล็ก วิสาหกิจชุมชน และร้านค้าท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากนโยบายเงินดิจิทัล เนื่องจากเม็ดเงินจากผู้บริโภคหมุนเวียนในชุมชน กระตุ้นกิจกรรมเศรษฐกิจ เช่น การผลิต การจ้างงาน และบริการ เพิ่มรายได้ ลดภาระค่าครองชีพ และยกระดับคุณภาพชีวิต พร้อมส่งเสริมให้ผู้ประกอบการปรับตัวด้านเทคโนโลยีและระบบการเงินดิจิทัล เพิ่มประสิทธิภาพธุรกิจ และสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนในชุมชน (PPTV Online, 2566) อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดที่ควรพิจารณา โดยเฉพาะเงื่อนไขของนโยบายที่กำหนดให้ร้านค้าไม่สามารถแลกเปลี่ยนเงินดิจิทัลเป็นเงินสดได้ในทันที ซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบการรายย่อยประสบปัญหาในการหมุนเวียนเงิน เช่น ไม่สามารถนำเงินไปชำระค่าน้ำมัน ค่าเช่าร้าน หรือค่าแรงงานได้อย่างทันท่วงที ส่งผลให้เม็ดเงินดิจิทัลไม่สามารถหมุนเวียนได้เต็มประสิทธิภาพในระดับชุมชน และอาจกลายเป็นภาระทางการเงินของผู้ประกอบการรายย่อยในบางกรณี (ณปกรณ ภูธรรมะ, 2567)

นโยบายเงินดิจิทัลที่วอลเล็ตมีบทบาทเชิงบวกต่อเศรษฐกิจฐานราก ทั้งในด้านรายได้ การบริโภค และพลวัตเศรษฐกิจท้องถิ่น แต่ยังมีความเสี่ยงด้านพฤติกรรมทางการเงินและข้อจำกัดดิจิทัล จึงจำเป็นต้องมีกลไกกำกับและสนับสนุนระยะยาวควบคู่กับการพิจารณาความยั่งยืนทางการคลังในอนาคต

ผลกระทบต่อความยั่งยืนทางการคลัง

1. ทีปกร จิริฐิติกุลชัย (2567) ให้ความเห็นว่า เศรษฐกิจไทยกำลังฟื้นตัวไม่จำเป็นต้องกระตุ้นการบริโภค ควรเน้นการลงทุนสร้างศักยภาพระยะยาว เงินงบประมาณมีจำกัด ควรใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า เพื่อเน้นลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสร้าง digital infrastructure ยิ่งไปกว่านั้น จำนวนเงิน 560,000 ล้านบาท จะกระตุ้นเศรษฐกิจได้น้อยไม่คุ้มค่าเพราะตัวทวีคูณทางการคลังต่ำ อีกทั้งเป็นช่วงดอกเบี้ยขาขึ้น จะเพิ่มภาระหนี้สาธารณะ และทำให้ดอกเบี้ยสูงขึ้นในอนาคต รวมทั้งเราควรมีพื้นที่ว่างทางการคลัง (fiscal space) เพื่อรองรับวิกฤติในอนาคต เตรียมรับสังคมสูงวัยเป็นการใช้เงินอย่างคุ้มค่า และรักษาวินัยการคลัง (ทีปกร จิริฐิติกุลชัย, 2567)

2. ความเสี่ยงต่ออันดับเครดิตและต้นทุนการกู้ยืม โครงการดิจิทัลวอลเล็ตก่อให้เกิดภาระทางการคลังจำนวนมากในระยะยาว หากไม่สามารถรักษาเสถียรภาพภาระหนี้ภาครัฐได้ จะเพิ่มความเสี่ยงที่ประเทศไทยจะถูกปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือ เช่น เกณฑ์การประเมินของ Moody's ได้กำหนดอัตราส่วนภาระดอกเบี้ยจ่ายต่อรายได้ของวิสัยทัศน์ เป็นองค์กรที่มองไกล มีหลักการ และร่วมมือ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนของไทย ประเทศในกลุ่ม Baa 1 (Rating ของไทยในปัจจุบัน) ว่าจะไม่ควรเกิน 11% โดยโครงการดิจิทัลวอลเล็ต จะทำให้อัตราส่วนดังกล่าวมีแนวโน้มสูงกว่าเกณฑ์นี้ ในปี 2568 ซึ่งหากไทยถูกปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือ จะทำให้ต้นทุนการกู้ยืมภาครัฐและภาคเอกชนปรับเพิ่มขึ้น รวมถึงอาจกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนในภาพรวม (Spring news, 2024)

3. การเปิดเผยงบประมาณประมาณ ธนาการแห่งประเทศไทย เห็นว่า รัฐบาลควรพิจารณาถึงความคุ้มค่าของการนำงบประมาณ 500,000 ล้านบาท ไปใช้ลงทุนในโครงการที่จะแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างและยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว ตัวอย่างการใช้งบประมาณที่ผ่านมา ได้แก่ โครงการพัฒนาบุคลากรการแพทย์ (ใช้วงเงิน เฉลี่ย 3.8 ล้านบาทต่อตำแหน่ง) สามารถสร้างบุคลากรการแพทย์ได้กว่า 130,000 ตำแหน่ง โครงการเรียนฟรี 15 ปี สำหรับนักเรียนทั่วประเทศ (83,000 ล้านบาทต่อปี) จะสามารถสนับสนุนได้นานถึง 6 ปี โครงการรถไฟทางคู่ช่วงนครปฐม - ชุมพร (40,000 ล้านบาทต่อสาย) จะพัฒนาได้กว่า 10 สาย โครงการรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงิน (190,000 ล้านบาทต่อสาย) จะพัฒนาได้กว่า 2 สาย (ฐานเศรษฐกิจ, 2567)

4. ความซับซ้อนทางกฎหมาย การดำเนินโครงการภายใต้แนวนโยบาย รัฐบาลจะต้องตระหนักและรอบคอบภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ รวมทั้งแนวปฏิบัติที่ชัดเจน โปร่งใส ปราศจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2563 พระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. 2491 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2503 ตลอดจนกฎหมาย คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ และระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Thai Publica, 2567)

นโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ต แม้มีผลเชิงบวกต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่ยังมีผลเชิงลบต่อความยั่งยืนทางการคลัง ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการจัดการอย่างรอบคอบ การวิเคราะห์นี้สะท้อนความสำคัญของการออกแบบนโยบายการคลังที่มีเป้าหมายระยะยาว ชัดเจน และสมดุล พร้อมทั้งพิจารณาบทเรียนจากประเทศที่มีมาตรการลักษณะใกล้เคียง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายที่เหมาะสมต่อบริบทของไทย

นโยบายเงินดิจิทัล บทเรียนจากต่างประเทศ

หลายประเทศในทศวรรษที่ผ่านมาใช้มาตรการเงินดิจิทัลเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ตัวอย่างประเทศญี่ปุ่น ไต้หวัน และเกาหลีใต้ให้บทเรียนสำคัญด้านประสิทธิภาพ การตอบสนองประชาชน และผลกระทบเชิงโครงสร้าง

1. ประเทศญี่ปุ่น นโยบายแจกคูปองซื้อปีงบประมาณมูลค่า 20,000 เยน (ประมาณ 200 ดอลลาร์สหรัฐ) มุ่งสนับสนุนครัวเรือนที่มีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีหรือผู้สูงอายุมากกว่า 65 ปี ครอบคลุมประชากรราว 31 ล้านคน โดยใช้ภายในชุมชนท้องถิ่น มีอายุ 6 เดือนและโอนเปลี่ยนมือไม่ได้ ห้ามใช้กับสลากกินแบ่งรัฐบาล ชำระหนี้ หรือค่าสาธารณูปโภค การศึกษาของ Hsieh et al (2010) พบว่าการใช้จ่ายคูปองเกิดขึ้นสูงถึง 99.6% แต่ผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยรวมมีจำกัด ค่า Marginal Propensity to Consume (MPC) อยู่ระหว่าง 0.1-0.2 สำหรับสินค้าคงทนและไม่ส่งผลต่อการใช้จ่ายหลังสิ้นระยะเวลาโครงการ แสดงให้เห็นว่าการแจกคูปองมีผลกระทบการบริโภคเฉพาะช่วงระยะเวลาสั้นและต่อสินค้าที่เลือกใช้นั้น (Hsieh et al., 2010) ด้านปีเตอร์ เจ. มอร์แกน นักเศรษฐศาสตร์ กล่าวว่า จำนวนเงินที่ผูกพันกับแผนนี้มีค่าเท่ากับ 0.13 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ GDP ไม่มีทางที่สิ่งนี้จะมีผลกระทบใด ๆ ศูนย์วิจัย Nikko คาดว่า โครงการนี้จะเพิ่ม GDP ได้สูงสุดเพียง 0.06% เท่านั้น ขณะที่ เคชิ มัตสึอิ หัวหน้านัก

ยุทธศาสตร์ของบริษัท Goldman Sachs Japan มองว่า ญี่ปุ่นควรใช้เงินเพื่อประคองความปลอดภัยทางสังคมในช่วงเวลาที่บริษัทต่าง ๆ จำเป็นต้องลดเงินเดือน แต่ คิซึซาโตะ โทชิอากิ ผู้อำนวยการวางแผนนโยบายของกระทรวงมหาดไทยญี่ปุ่น มองว่า คุปองซื้อของทำให้เกิดกิจกรรมส่วนลดและส่งเสริมการขายที่ผู้ค้าในท้องถิ่นใช้เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการ เรื่องแบบนี้คงไม่เกิดขึ้นกับมาตรการอื่น เช่น การลดภาษี ในมุมมองของเรานโยบายนี้มีผลมากกว่าการลดหย่อนภาษี ก่อนหน้านี้ ซึ่งผู้คนมักจะประหยัด” (PPTV Online, 2566)

2. ประเทศใต้ หนวนถื่อเป็นกรณีตัวอย่างสำคัญของการใช้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ผ่านการแจกบัตรกำนัลช้อปปิ้ง (Shopping Voucher) มูลค่า 3,600 ดอลลาร์ใต้หวัน หลังวิกฤตการเงินโลกปี 2008 เพื่อกระตุ้นการบริโภคและฟื้นฟูเศรษฐกิจในระดับประเทศ บัตรกำนัลมีระยะเวลาการใช้งานตั้งแต่ เดือนมกราคมถึงกันยายน 2009 ครอบคลุมการซื้อสินค้าและบริการทั่วไป ยกเว้นบางรายการ เช่น การชำระหนี้หรือค่าสาธารณูปโภค แจกให้แก่ประชากรทุกคนโดยไม่จำกัดพื้นที่ใช้สิทธิ ซึ่งต่างจากบางประเทศที่กำหนดการใช้ในท้องถิ่น การออกมาตรการดังกล่าวกระตุ้นการแข่งขันของร้านค้าผ่านโปรโมชั่นและส่วนลดสูงถึง 30–50% ทำให้เกิดการหมุนเวียนและการซื้อขายบัตรกำนัลในตลาดรอง งานศึกษาของ Kan, Peng และ Wang (2017) ชี้ว่าค่า Marginal Propensity to Consume (MPC) โดยรวมอยู่ที่ 0.24 และหากไม่มีโปรโมชั่นจากร้านค้า ค่า MPC จะลดเหลือ 0.16 ซึ่งสอดคล้องกับกรณีญี่ปุ่นที่มีค่า MPC เพียงประมาณ 0.1–0.2 สะท้อนให้เห็นว่ามาตรการด้านโปรโมชั่นมีบทบาทสำคัญต่อการเพิ่มแรงจูงใจในการบริโภคและประสิทธิผลของนโยบาย (Kan et al., 2017)

3. ประเทศเกาหลีใต้ งานวิจัยของ Kim, Koh และ Lyon (2023) ชี้ให้เห็นว่ามาตรการแจกบัตรกำนัลของเกาหลีใต้ในช่วงต้นวิกฤตโควิด-19 มีประสิทธิภาพในการกระตุ้นการบริโภคภายในชุมชนและสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางถึงเล็ก รัฐบาลกลางแจกบัตรกำนัลตามจำนวนสมาชิกครัวเรือน ตั้งแต่ 400,000 วอน (US\$355) สำหรับครัวเรือน 1 คน จนถึง 1,000,000 วอน (US\$887) สำหรับครัวเรือนที่มีสมาชิกมากกว่า 4 คน โดยสามารถใช้ได้ทั่วไปภายใน 3 เดือน ซึ่งสั้นกว่าอายุการใช้บัตรกำนัลในญี่ปุ่นและใต้หวัน ในขณะที่เดียวกัน รัฐบาลท้องถิ่นออกบัตรกำนัลเพิ่มเติมที่ใช้ได้เฉพาะในพื้นที่ เพื่อกระตุ้นการบริโภคในชุมชนท้องถิ่นและสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็ก ขอบเขตการใช้ถูกจำกัดไม่ให้ใช้กับร้านค้าขนาดใหญ่หรือช่องทางออนไลน์ การวิเคราะห์การใช้จ่ายระหว่างร้านค้าที่ได้รับ การสนับสนุนและร้านค้าที่ไม่ได้รับการสนับสนุนชี้ให้เห็นว่ามาตรการนี้ช่วยเพิ่มการหมุนเวียนเงินในท้องถิ่น และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับธุรกิจขนาดกลางและเล็ก ปัจจัยสำคัญที่ทำให้มาตรการมีประสิทธิภาพคือการออกแบบตามขนาดครัวเรือน กำหนดขอบเขตการใช้ และระยะเวลาการใช้งานอย่างเหมาะสม ซึ่งช่วยให้การกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่นเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ (Kim et al., 2023)

บทเรียนจากต่างประเทศชี้ให้เห็นว่าผลสำเร็จของมาตรการแจกเงินขึ้นอยู่กับ 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ (1) สภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ซึ่งมาตรการมักออกในช่วงเศรษฐกิจชะลอตัวรุนแรง เช่น ญี่ปุ่นในช่วงเงินฝืด เกาหลีใต้ในวิกฤตโควิด-19 และใต้หวันในวิกฤตการเงินโลก (2) การออกแบบมาตรการ ต้องกำหนดขนาดและความจำเป็นของเม็ดเงินให้เหมาะสมกับวัฏจักรเศรษฐกิจ (3) การกำหนดวัตถุประสงค์ชัดเจน มาตรการที่มุ่งกระตุ้นการใช้จ่ายระยะสั้นจะทำงานได้ดี แต่จะมีประสิทธิผลจำกัดหากเศรษฐกิจชะลอตัวจากความเสื่อมถอยของศักยภาพการผลิตหรืออุปสรรคด้านอุปทาน (พงศศักดิ์ เหลืองอร่าม, 2566)

การประเมินความเสี่ยงของนโยบายเงินดิจิทัล

1. ความเสี่ยงด้านการทุจริต และความเสี่ยงด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ แม้เงินดิจิทัลจะสะดวก มีประสิทธิภาพ แต่ยังมีเสี่ยงต่อการฉ้อโกงหลายรูปแบบ เช่น การขโมยข้อมูลประจำตัว การแฮ็กบัญชี และการฉ้อโกง

ทางการเงิน ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลการชำระเงินที่เข้าถึงโดยไม่ได้รับอนุญาตอาจถูกใช้ในการทำธุรกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (Khan et al, 2019) เนื่องจากกระเป๋าเงินดิจิทัลจัดเก็บข้อมูลทางการเงินที่ละเอียดอ่อน จึงกลายเป็นเป้าหมายที่น่าสนใจสำหรับอาชญากรทางไซเบอร์ เพื่อกระทำการฉ้อโกงได้การแฮ็กบัญชี โดยผู้โจมตีจะเจาะเข้าบัญชีผู้ใช้เพื่อทำธุรกรรมที่ไม่ได้รับอนุญาต การแฮ็กอาจเกิดขึ้นได้จากการโจมตีแบบฟิชซิง มัลแวร์ หรือการใช้ประโยชน์จากช่องโหว่ของระบบ เช่น มาตรการรักษาความปลอดภัยที่อ่อนแอ เช่น โพรโตคอลการเข้ารหัสที่ไม่ดี หรือซอฟต์แวร์ที่ไม่ได้รับการแก้ไขอาจทำให้ผู้ใช้เสี่ยงต่อการถูกแฮ็ก (Liao et al, 2002) ผู้โจมตีอาจใช้กลยุทธ์เพื่อหลอกล่อผู้ใช้ให้เปิดเผยข้อมูลสำคัญ ทำให้สามารถเข้าถึงบัญชีได้ หากขาดมาตรการตรวจสอบหรือการตรวจสอบธุรกรรมแบบเรียลไทม์ ผู้ใช้เสี่ยงต่อการสูญเสียทางการเงิน นอกจากนี้ การฉ้อโกงทางการเงินยังเกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกรรมที่ผิดพลาดหรือการใช้ข้อบกพร่องของระบบ จุดอ่อนเหล่านี้สะท้อนความจำเป็นในการใช้มาตรการรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวด เช่น การเข้ารหัส การสร้างโทเค็น การตรวจสอบหลายปัจจัย และการอัปเดตระบบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดความเสี่ยงต่อระบบกระเป๋าเงินดิจิทัล (ศตวรรษ ชาญญาณันท์ และคณะ, 2567)

2. ความเสี่ยงด้านความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยี ม.ร.ว.นงศกร งามพูนทุท ประธานสภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย กล่าวว่า การลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล คือ การสร้างโอกาส และส่งเสริมให้ทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางเข้าถึงบริการผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และปลอดภัย สิ่งสำคัญคือการสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วน พัฒนาระบบการให้บริการ และเครื่องมือในการเข้าถึงตามกรอบมาตรฐานที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Hfocus, 2567) การพัฒนาเทคโนโลยีเงินดิจิทัลวอลเล็ตอาจเพิ่มความเหลื่อมล้ำทางสังคม เนื่องจากผู้ใช้บางกลุ่ม เช่น ผู้สูงอายุ ประชากรในพื้นที่ห่างไกล หรือผู้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีจำกัด อาจเข้าถึงระบบได้ไม่เท่าเทียม เงื่อนไขการแจกเงินดิจิทัล เช่น ต้องมีสมาร์ตโฟน หรือมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน อาจทำให้กลุ่มเป้าหมายบางส่วนไม่ได้รับความช่วยเหลือ และก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงเศรษฐกิจดิจิทัล

3. ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ ความเสี่ยงด้านเงินเฟ้อ และเสถียรภาพเศรษฐกิจมหภาค ในทางเศรษฐกิจมหภาค การเพิ่มรายจ่ายในอุปสงค์มวลรวมระยะสั้น จะก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจควบคู่กับเงินเฟ้อ หากช่องว่างการผลิตของประเทศอยู่ในระดับสูง การเพิ่มขึ้นของอุปสงค์จะกระตุ้นการขยายตัวของ GDP มีผลต่อเงินเฟ้อไม่มาก แต่หากช่องว่างการผลิตแคบการขยายตัวของอุปสงค์จะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของเงินเฟ้อทำให้การขยายตัวของรายได้ที่แท้จริงเพิ่มขึ้นไม่มาก แม้ว่าข้อมูลช่องว่างการผลิตจะยากในการประมาณการ แต่ข้อมูลล่าสุดในแถลงการประชุมคณะกรรมการนโยบายการเงินครั้งที่ 5/2566 เมื่อ 27 ก.ย 66 “ประเมินว่าในบริบทที่เศรษฐกิจกำลังฟื้นตัวกลับเข้าสู่ระดับศักยภาพ” ช่องว่างการผลิตมีอยู่ไม่มาก ปัจจุบันระดับผลผลิตมวลรวมในประเทศปรับตัวกลับมาอยู่ในระดับก่อนเกิดวิกฤตโควิด ในบริบทนี้ ความเสี่ยงเงินเฟ้อในปี 2567 จะอยู่ในระดับสูงขึ้นมา ซึ่งมีผลให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงินไทยในปีหน้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการลงทุนในอนาคตทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจาก crowding out effect ของนโยบายการคลัง แม้ว่าผลของนโยบายการแจกเงินดิจิทัลของรัฐบาล มีโอกาสส่งผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจในปี 2567 ได้ระดับหนึ่ง แต่ก็มีต้นทุนที่เกิดจากการลดระดับการลงทุนภาครัฐและเอกชนในอนาคต และมีนัยยะต่อความเสี่ยงการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศในอนาคตอย่างชัดเจน ดังนั้น จึงเป็นส่วนที่ผู้เกี่ยวข้องควรใช้ความรอบคอบ และพิจารณาข้อมูลอย่างรอบด้านในการตัดสินใจเชิงนโยบาย (ยุทธนา เศรษฐปราโมทย์, 2566)

ผลกระทบเชิงบวก ดิจิทัลวอลเล็ตส่งผลทำให้ธุรกรรมทางการเงินมีประสิทธิภาพมากขึ้นและลดการใช้เงินสด ทำให้การชำระเงินมีประสิทธิภาพ ทำธุรกรรมรวดเร็วผ่านสมาร์ตโฟน/อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพิ่มความสะดวกให้กับผู้บริโภคและภาคธุรกิจ ส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงิน โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ด้วยการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีมือถือ ดิจิทัลวอลเล็ตจึงช่วยให้บุคคลที่ไม่มีบัญชีธนาคารสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้ ส่งผลให้มี

ส่วนร่วมในเศรษฐกิจอย่างเป็นทางการได้ (Kikulwe et al., 2014) อีกทั้ง ดิจิทัลวอลเล็ตยังเกิดความโปร่งใส นำมาสู่การจัดการทางการเงิน ช่วยให้ผู้ใช้ติดตามรูปแบบการใช้จ่ายได้ง่าย ช่วยปรับปรุงความรับผิดชอบทางการเงินส่วนบุคคลและลดโอกาสการฉ้อโกงหรือการจัดการที่ไม่เหมาะสมทั้งในบริบทส่วนบุคคลและทางธุรกิจ

ผลกระทบเชิงลบ กระเป๋าตังค์ดิจิทัลมีความท้าทาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูล เนื่องจากกระเป๋าตังค์ดิจิทัลจัดเก็บข้อมูลทางการเงินและข้อมูลส่วนบุคคลที่ละเอียดอ่อน กระเป๋าตังค์ดิจิทัลจึงกลายเป็นเป้าหมายของอาชญากรทางไซเบอร์ หากมาตรการรักษาความปลอดภัย เช่น การเข้ารหัสหรือการพิสูจน์ตัวตนหลายปัจจัยนั้นอ่อนแอ ผู้ใช้จะต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการละเมิดข้อมูล การขโมยข้อมูลประจำตัว และการฉ้อโกงทางการเงิน (Srivastava et al., 2015) นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับกระเป๋าตังค์ดิจิทัลอาจทำให้ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง อาจประสบปัญหาในการนำกระเป๋าตังค์ดิจิทัลมาใช้ ซึ่งส่งผลให้พวกเขาไม่ได้รับบริการทางการเงินบางประเภท เสี่ยงต่อการถูกละเลย และสร้างอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในเศรษฐกิจดิจิทัล (ศตวรรษชาญญานนท์ และคณะ, 2567)

ผลกระทบระยะสั้นและระยะยาวของนโยบายเงินดิจิทัล

1. ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจในระยะสั้น การกระตุ้นการบริโภคและความเสี่ยงเชิงโครงสร้าง ในแง่เศรษฐกิจมหภาค นโยบายเงินดิจิทัลมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นการบริโภคของภาคครัวเรือนในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่พึ่งพาอุปสงค์ภายในประเทศ การแจกจ่ายเงินพร้อมกำหนดเวลาการใช้จ่าย เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเร่งรอบการหมุนเวียนของเงินในระบบเศรษฐกิจ (Keynes, 1936) และช่วยให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ขยายตัวในระยะสั้น (Mankiw, 2020) การวิเคราะห์ด้วยตัวทวีคูณทางการคลัง (Fiscal Multiplier) สะท้อนว่าประสิทธิผลของมาตรการดังกล่าวขึ้นอยู่กับระดับการรั่วไหลของเงินออกนอกระบบเศรษฐกิจในประเทศ เช่น การใช้เงินกับสินค้านำเข้า หรือในกลุ่มผู้มีแนวโน้มออมมากกว่าบริโภค (Krugman, 1999) อาจทำให้ผลกระทบเชิงบวกลดลงและกลายเป็นเพียงมาตรการระยะสั้นที่ไม่สร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง การเปลี่ยนเงื่อนไขของนโยบายภายหลังการเลือกตั้ง ได้ประกาศว่าจะครอบคลุมประชาชน 56 ล้านคน โดยไม่กัเงินมาเป็นการจำกัดกลุ่มเป้าหมายเหลือ 50 ล้านคน พร้อมขออนุมัติการกู้เงิน 500,000 ล้านบาท นำมาสู่คำถามถึงความน่าเชื่อถือของนโยบาย ความโปร่งใส และเสถียรภาพทางการคลังในระยะยาว โดยเฉพาะหากโครงการไม่สามารถสร้างรายได้กลับมาเพื่อลดภาระหนี้สาธารณะได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ผลกระทบเชิงโครงสร้างในระยะยาว การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและภูมิทัศน์ทางการเงิน ในระยะยาวนโยบายเงินดิจิทัลอาจมีศักยภาพในการเร่งพัฒนาพฤติกรรมทางการเงินของประชาชน โดยเฉพาะการผลักดันให้เข้าสู่สังคมไร้เงินสด ผ่านการยอมรับการชำระเงินแบบ e-Payment ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของระบบเศรษฐกิจดิจิทัล (Rogoff, 2016) ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทยชี้ว่า แม้การใช้ e-Payment มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่สัดส่วนการใช้เงินสดต่อ GDP ของไทยยังคงทรงตัวอยู่ที่ประมาณ 9% สะท้อนว่าไทยยังคงอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบการเงินดิจิทัล และความเปลี่ยนแปลงนี้จะเกิดขึ้นได้จริง ก็ต่อเมื่อมีการพัฒนาระบบนิเวศทางการเงินและสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมต่อประชาชนและผู้ประกอบการ ความท้าทายที่ตามมา คือ ความจำเป็นที่สถาบันการเงินดั้งเดิมต้องปรับตัวจากพฤติกรรมการตลาดพึ่งพาเงินฝากและการเปลี่ยนแปลงของระบบสินเชื่อ (Mishkin, 2019)

รวมถึงการเติบโตของเทคโนโลยี Blockchain และสกุลเงินดิจิทัลอาจนำไปสู่การกระจายศูนย์กลางของระบบการเงิน (decentralization) ซึ่งต้องอาศัยการบริหารความเสี่ยงและการกำกับดูแลอย่างสมดุล

3. การสร้างความยั่งยืนของนโยบายหลังสิ้นสุดโครงการ การดำเนินนโยบายดิจิทัล หากไม่มีมาตรการต่อเนื่องหลังสิ้นสุดอาจนำไปสู่ภาวะเศรษฐกิจฐานรากชะลอตัวในลักษณะ boom and bust cycle ซึ่งทำให้แรงกระตุ้นในระยะสั้นไร้ผลต่อเศรษฐกิจระยะยาว แนวทางเพื่อสร้างความยั่งยืนควรครอบคลุมการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลพัฒนา e-Payment ให้เป็นบริการทั่วไป และเน้นการส่งเสริมความรู้ทางดิจิทัลให้กับประชาชนกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้มีรายได้น้อย เพื่อปิดช่องว่างของความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Stiglitz, 2017) อีกทั้ง ภาครัฐควรจัดให้มีการประเมินผลกระทบนโยบายอย่างต่อเนื่อง โดยอิงกับตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจและการคลัง พร้อมปรับนโยบายการคลังให้มีความยืดหยุ่นโดยไม่ส่งผลกระทบต่อวินัยการคลัง เช่น การลดรายจ่ายไม่จำเป็น หรือเพิ่มสัดส่วนการลงทุนในโครงการที่ก่อให้เกิดศักยภาพการเติบโตในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี ระบบดิจิทัลวอลเล็ตมีความซับซ้อน และต้องรองรับผู้ใช้งานจำนวนมาก จึงต้องเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ มีความเสถียร และมีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอ เพื่อไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงเชิงระบบ (systemic risk) ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับผู้พัฒนาระบบ (Developer) ต้องมีความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาระบบการชำระเงินเป็นอย่างดี และควรใช้ระบบโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ระบบพร้อมเพย์ และ Thai QR Payment เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน ลดต้นทุนในการพัฒนาระบบ และใช้ประโยชน์สูงสุดจากโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินที่มีอยู่

2. กำหนดกลุ่มเป้าหมายและการกระจายผลประโยชน์อย่างเหมาะสม ควรวางเป้าหมายบนพื้นฐานการวิเคราะห์ข้อมูลรายได้ ความเปราะบางทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมบริการโภคอย่างรอบด้าน โดยมุ่งสนับสนุนกลุ่มที่มีแนวโน้มใช้เงินเพื่อบริโภคภายในประเทศ เช่น ผู้มีรายได้น้อย ผู้ประกอบการรายย่อย และแรงงานนอกระบบ เพื่อลดการรั่วไหลของงบประมาณและเพิ่มประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ พร้อมมาตรการลดความเสี่ยงทางการเงิน เช่น การชำระหนี้ครัวเรือนให้ชัดเจน การจัดคลินิกแก้หนี้ การส่งเสริมวินัยทางการเงิน การออม และการให้คำปรึกษาผ่านกลไกชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจและภูมิคุ้มกันให้กับกลุ่มเป้าหมายต่อวัตถุประสงค์ของนโยบาย

3. การส่งเสริมร้านค้าและผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบดิจิทัล รัฐบาลควรสนับสนุนให้ร้านค้าและผู้ประกอบการรายย่อยยอมรับการชำระเงินดิจิทัล ผ่านสิทธิประโยชน์ เช่น ลดค่าธรรมเนียมธุรกรรมหรือสิทธิทางภาษี พร้อมบริหารความเสี่ยงต่อการรั่วไหลและทุจริต เนื่องจากโครงการดิจิทัลวอลเล็ตมีรายละเอียดซับซ้อนและใช้งบประมาณสูง จึงควรดำเนินการด้วยความรอบคอบ (Due Care) และมีกระบวนการรัดกุม (Due Process) เช่น ตรวจสอบรายได้และทรัพย์สินของผู้เข้าร่วม ป้องกันการลงทะเบียนปลอม กำหนดประเภทและขนาดร้านค้า กำหนดเงื่อนไขสินค้าต้องห้าม ตรวจสอบการซื้อขายจริง และป้องกันการลบล้างสิทธิ์ที่ไม่เหมาะสม เพื่อประสิทธิภาพและความยั่งยืนของนโยบาย

4. มาตรการเสริมเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจฐานราก รัฐบาลควรออกมาตรการจูงใจ เช่น การให้เครดิตภาษี การลดค่าธรรมเนียม แก่ผู้ประกอบการรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการ รวมถึงส่งเสริมการเชื่อมโยงระหว่างเงินดิจิทัลกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลกระทบเชิงโครงสร้างในระยะยาว เงินดิจิทัลวอลเล็ตควรถูกนำไปใช้ควบคู่กับโครงการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เช่น การส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร หรือการสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง วิธีนี้จะช่วยให้เงินดิจิทัลไม่เพียงแต่เป็นการใช้จ่ายระยะสั้น แต่ยังคงกลายเป็นเครื่องมือสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจในระดับพื้นที่อย่างยั่งยืน

5. รัฐบาลควรประเมินความคุ้มค่า และผลกระทบทางการคลังของนโยบายอย่างรอบด้าน โดยคำนึงถึงภาระหนี้สาธารณะและความสามารถในการชำระหนี้ในอนาคต เพื่อให้มั่นใจว่านโยบายไม่สร้างภาระหนี้ที่เกินความจำเป็น และสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืน ภายใต้หลักการธรรมาภิบาล 4 ด้าน ได้แก่ ความโปร่งใส การถ่วงดุล การรักษาความมั่นคงของระบบการคลัง และความคล่องตัว ซึ่งรัฐบาลพึงต้องใช้ความระมัดระวัง รวมถึงรัฐบาลควรคำนึงถึงความคุ้มค่า และประสิทธิภาพของการนำงบประมาณไปใช้ลงทุนในโครงการที่จะแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง และยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว ควรนำงบประมาณไปใช้ในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โครงการเรียนฟรี หรือสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล จะเป็นการสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งในระยะยาว และยั่งยืน

บทสรุป

นโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ตของรัฐบาลไทยเป็นมาตรการทางการคลังที่สะท้อนความพยายามในการประสานระหว่างเป้าหมายการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้น และการวางรากฐานสู่เศรษฐกิจดิจิทัลในระยะยาว โดยเฉพาะในบริบทของวิกฤตโควิด-19 ที่สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง บทความนี้ได้นำเสนอการวิเคราะห์อย่างรอบด้าน ทั้งในแง่ของผลกระทบต่อเศรษฐกิจฐานราก ความยั่งยืนทางการคลัง และบทเรียนจากต่างประเทศ โดยเน้นการใช้กรอบแนวคิดเชิงวิชาการและข้อมูลเชิงประจักษ์ในการประเมินผลกระทบในระยะสั้น การวิเคราะห์นโยบายดิจิทัลวอลเล็ตดังกล่าว ผลกระทบเชิงบวกพบว่านโยบายดิจิทัลวอลเล็ตให้ความสำคัญกับประชาชนส่วนใหญ่ที่เป็นรากฐานของประเทศ สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานราก โดยการเพิ่มเม็ดเงินเข้าในระบบของเศรษฐกิจภายในประเทศ การกระจายเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจท้องถิ่น ช่วยกระตุ้นรายได้ของผู้ประกอบการรายย่อยในชุมชน และส่งเสริมการหมุนเวียนของเงินในเศรษฐกิจระดับจุลภาค เพิ่มขีดความสามารถ และเป็นการสร้างวินัยทางการเงินในรูปแบบดิจิทัลให้แก่ภาคประชาชน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต อย่างไรก็ตาม ผลกระทบเชิงลบมีข้อสังเกตว่านโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ต ยังขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการกำหนดนโยบาย กระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย ความคุ้มค่าของนโยบาย และผลกระทบจากการดำเนินนโยบาย เช่น ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ความยั่งยืนทางการคลัง การส่งผลกระทบต่อวินัยการคลังของประเทศ ผลกระทบต่อระดับหนี้สาธารณะที่อาจกระทบต่อเสถียรภาพการคลังในระยะยาว เป็นต้น

ในทัศนะของคณะผู้เขียนบทความมีความเห็นว่า นโยบายดิจิทัลวอลเล็ตเป็นนโยบายที่ดี เป็นมาตรการที่เป็นประโยชน์โดยเฉพาะในการช่วยเหลือประชาชนที่มีรายได้น้อย กระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้น เป็นไปตามทฤษฎีของเคนส์ (Keynes's theory) ถ้าเพิ่มรายได้ของประชาชนให้มากขึ้นก็จะเพิ่มการใช้จ่ายภาคประชาชนที่เพิ่มขึ้นด้วยเป็นการกระตุ้นการบริโภคเพื่อที่จะได้นำไปสู่การพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจระดับมหภาค แต่ปัญหาของเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน ไม่ได้มีเพียงปัญหาด้านอุปสงค์ แต่ปัญหาที่ใหญ่กว่า คือ ปัญหาความสามารถในการแข่งขันท่ามกลางปัญหาเชิงโครงสร้าง เช่น โครงสร้างประชากร การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีคุณภาพ การศึกษา และประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาเหล่านี้ต้องการการปฏิรูปทางเศรษฐกิจด้านอุปทานอย่างจริงจัง แต่การใช้ทรัพยากรทางการคลังแบบทุบหม้อข้าวจะทำให้ทรัพยากรมีเหลืออยู่น้อยลงในการจัดการกับปัญหาใหญ่ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข คณะผู้เขียนจึงเชิญชวนตั้งคำถามที่สำคัญเพื่อประเมินประโยชน์และต้นทุนทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นจากนโยบายดิจิทัลวอลเล็ต เพื่อพิจารณาว่าการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจขนาดใหญ่ผ่านการแจกเงิน หรือการกระตุ้นอุปสงค์เป็นทางออกที่เหมาะสมหรือไม่สำหรับ

สถานการณ์เศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน และหวังว่าจะได้เห็นนโยบายที่เน้นการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศออกมามากขึ้น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นคำถามปลายเปิดที่ทำนายและควรวางแผนการศึกษาต่อในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่นโยบายสาธารณะต้องเผชิญกับข้อจำกัดเชิงงบประมาณ เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว และบริบททางสังคมที่ซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไม่มีข้อจำกัด

กล่าวโดยสรุป นโยบายเงินดิจิทัลวอลเล็ตสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกระตุ้นเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ หากมีการวางแผนที่ครอบคลุมและกำกับดูแลอย่างรอบคอบ มีกลไกการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน รวมทั้งบูรณาการยุทธศาสตร์กับแนวนโยบายทางเศรษฐกิจที่เสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระดับฐานรากและรักษาเสถียรภาพทางการคลังในระยะยาวอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- ชญาพัฒน์ เลิศอำนาจกิจเสรี. (2565). เศรษฐกิจดิจิทัล: การเกิดและพัฒนาการ. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 10(5), 2273-2283.
- ฐานเศรษฐกิจ. (2567). เปิดเอกสารลับ แบงก์ชาติ ขวาง “เงินดิจิทัลวอลเล็ต” 10,000 บาท เต็มสูบ. เรียกใช้เมื่อ 8 มิถุนายน 2568 จาก <https://www.thansettakij.com/business/economy/594299>
- ณปกรณ์ ภูธรธนะ. (2567). ผลกระทบต่อร้านค้ารายย่อยจากโครงการดิจิทัลวอลเล็ต. เรียกใช้เมื่อ 8 มิถุนายน 2568 จาก <https://think.moveforwardparty.org/article/economy/4418/>
- ทีปกร จิรัฏฐิติกุลชัย. (2567). เศรษฐศาสตร์เรื่องการแจกเงินดิจิทัล. เรียกใช้เมื่อ 8 มิถุนายน 2568 จาก <https://www.isranews.org/article/isranews-article/126307-digital-5.html>.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2567). รายงานประจำปี 2567. ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ธราธร รัตนนฤมิตร และวราธรรม แซ่โง้ว. (2566). ตัวคูณทวีของนโยบายแจกเงินดิจิทัล. เรียกใช้เมื่อ 8 มิถุนายน 2568 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/economic/1090656>
- พงศ์ศักดิ์ เหลืองอร่าม. (2566). นโยบายแจกเงินผ่านกระเป๋าดิจิทัล ถอดบทเรียนและประสบการณ์จากต่างประเทศ. คอลัมน์เศรษฐกิจเสวนา จุฬาฯ ทัศนะ, 5.
- พระครูใบฎีกาอภิชาติ พรสุทธิชัยพงศ์ และคณะ. (2565). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากและยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสร้างความมั่นคงทางรายได้ วารสารศิลปะการจัดการ, 6(2), 932-948.
- ยุทธนา เศรษฐปรโมทย์. (2566). โครงการแจกเงินดิจิทัล 10,000 บาท กับความยั่งยืนของการเติบโตเศรษฐกิจไทย. เรียกใช้เมื่อ 8 มิถุนายน 2568 จาก <https://nida.ac.th/digital-money-of-10000-baht-and-the-sustainability-of-thai-economic-growth/>
- ศตวรรษ ชาญญานนท์ และสัญญา เคนาภูมิ. (2567). นโยบายดิจิทัลวอลเล็ต: การวิเคราะห์ที่มา, ทฤษฎีฐาน, ความเสี่ยงต่อการทุจริต และผลกระทบ. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 2(6), 56-66.

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). สรุปผลที่สำคัญการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2566. กรุงเทพมหานคร: กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- สำนักงานหนี้สาธารณะ. (2568). รายงานสถานะหนี้สาธารณะ ณ สิ้นเดือนกุมภาพันธ์ 2568 สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กองนโยบายและแผนการบริหารหนี้สาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: กองนโยบายและแผนการบริหารหนี้สาธารณะ.
- Au, Y. A. et al. (2008). The economics of mobile payments: Understanding stakeholder issues for an emerging financial technology application. *Electronic Commerce Research and Applications*, 7(2), 141–164.
- Gefen, D. et al. (2003). Trust and TAM in online shopping: An integrated model. *MIS Quarterly*, 27(1), 51–90.
- Hfocus. (2567). สสส.เผยคนไทยกว่า 8 ล้าน เข้าไม่ถึงอินเทอร์เน็ต เตรียมยื่นข้อเสนอลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล. เรียกใช้เมื่อ 8 มิถุนายน 2568 จาก <https://www.hfocus.org/content/2024/05/30652>
- Hsieh, C. T. et al. (2010). Did Japan's shopping coupon program increase spending? *Journal of Public Economics*, 94(7-8), 523–529.
- Kan, K. et al. (2017). Understanding Consumption Behavior: Evidence from Consumers' Reaction to Shopping Vouchers. *American Economic Journal: Economic Policy*, 9(1), 137–153.
- Kazan, E. et al. (2016). Towards a market entry framework for digital payment platforms. *Communications of the Association for Information Systems*, 38(1), 761–785.
- Keynes, J. M. (1936). *The general theory of employment, interest, and money*. Macmillan.
- Khan, I. et al. (2019). Predicting mobile payment adoption: An enhanced technology acceptance model. *International Journal of Mobile Communications*, 17(5), 533–554.
- Kikulwe, E. M. et al. (2014). Mobile money, smallholder farmers, and household welfare in Kenya. *PLoS ONE*, 9(10).
- Kim, S. et al. (2023). Spend as you were told: Evidence from labeled COVID-19 stimulus payments in South Korea. *Journal of Public Economics*, 221.
- Krugman, P. (1999). *The return of depression economics*. W. W. Norton & Company.
- Liao, Z. et al. (2002). Internet-based e-banking and consumer attitudes: An empirical study. *Information & Management*, 39(4), 283–295.
- Mankiw, N. G. (2020). *Principles of economics*. Cengage Learning.
- Phromphakphing, B. (2012). Well-being and happiness. *Humanities and Social Sciences*, 29(2), 24–34.
- Policy Watch. (2567). ดิจิทัลวอลเล็ต 10,000 บาท. เรียกใช้เมื่อ 8 มิถุนายน 2568 จาก <https://policywatch.thaipbs.or.th/policy/economy-2>

- PPTV Online. (2566). ย้อนดูนโยบาย “แจกคูปอง” ของญี่ปุ่น คล้ายดิจิทัลวอลเล็ต 10,000 บาท ? เรียกใช้เมื่อ 8 มิถุนายน 2568 จาก <https://www.pptvhd36.com/wealth/economic/208517>
- Rivest, R. L. et al. (1978). A method for obtaining digital signatures and public-key cryptosystems. *Communications of the ACM*, 21(2), 120–126.
- Rogoff, K. (2016). *The curse of cash*. Princeton University Press.
- Salmonbooks. (2564). BEHAVIORAL BECONOMICS 101 รู้จักเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมแบบกระชับ. เรียกใช้เมื่อ 8 มิถุนายน 2568 จาก <https://salmonbooks.net/behavioral-eco-101/>
- Spring news. (2024). ความหวังใจของแบงก์ชาติ VS คำตอบคลัง “ดิจิทัลวอลเล็ต”. เรียกใช้เมื่อ 8 มิถุนายน 2568 จาก <https://www.springnews.co.th/news/infographic/849790>
- Srivastava, P. et al. (2015). Secure transaction management in digital payment systems: Challenges and solutions. *Journal of Financial Services Marketing*, 20(4), 287–294.
- Sriwichailamphun, T. (2013). *Community Economic Development Chiang Mai University*].
- Thai Publica. (2567). ความเห็น 8 หน่วยงานต่อโครงการ Digital Wallet 10,000 บาท. เรียกใช้เมื่อ 8 มิถุนายน 2568 จาก <https://thaipublica.org/2024/05/comments-from-8-agencies-on-the-digital-wallet-project/>
- Williamson, O. E. (1981). The economics of organization: The transaction cost approach. *American Journal of Sociology*, 87(3), 548–577.